

Lesbrief

Het Statuut van het Koninkrijk

Statüt di Reino Hulandes

Doel: In deze lesbrief leer je meer over het Koninkrijk: de Rijksband, de relatie van ons land Curaçao met Nederland, Aruba en Sint Maarten en de autonomie

Meta: Den e karta di enseñansa aki bo ta siña mas tokante Reino: e Union di Reino, e relashon entre nos pais Kòrsou ku Hulanda, Aruba i St. Maarten i outonomia

Nederland, Curaçao, Aruba en St. Maarten vormen vandaag samen het Koninkrijk der Nederlanden. Is het altijd zo geweest? Hoe is het zo gekomen?

Curaçao, van kolonie naar autonoom land

Curaçao, een Spaanse kolonie 1499 tot 1634

Toen de Spanjaarden in 1499 op Curaçao voet aan wal zetten troffen zij hier de Caquetios aan. Zij behoorden tot de Indiaanse familie van de Arowakken, die de noordkust van Venezuela bewoonden. De Spanjaarden vonden Curaçao een "Isla Inútil" (nutteloos eiland) omdat hier geen edele metalen te vinden waren. Zij brachten daarom een heleboel indianen als slaven naar de kopermijnen in Hispaniola, dat vandaag bestaat uit de Dominicaanse Republiek en Haïti. Onder de leiding van een 'encomendero' (bestuur-

Hulanda, Kòrsou, Aruba i St. Maarten huntu ta forma awe Reino Hulandes. Semper tabata asina? Kon nos a bin resultá den e situashon aki?

Kòrsou, di Kolonia pa Pais outónomo

Kòrsou, un kolonia Spañó for di 1499 te 1634

Ora Spañónan a pone pia riba kosta di Kòrsou na aña 1499, nan a topa e Kaiketionan aki. E Kaiketionan tabata forma parti di e famia di Arowaknan, ku tabata biba na kosta nort di Venezuela. E Spañónan a haña ku Kòrsou ta un "Isla Inútil" pasobra nan no por a haña metal òf piedra presioso akinan. P'esei nan a hiba masha hopi indjan komo katibu na e minanan di koper na Hispaniola, ku awe ta Repùblika Dominikana i Haïti. Bou di mando di un 'encomendero' (gubernante) Kòrsou a bira un rancho den kual

der) werd Curaçao een ‘rancho’, waar de Caquetios als slaven werkten in de veeteelt. Deze periode duurde tot 1634 toen de Nederlanders onder leiding van Johan van Walbeeck, Curaçao op de Spanjaarden veroverden.

Curaçao, een Nederlandse kolonie 1634-1954

De West Indische Compagnie (WIC), een Nederlands handelsbedrijf, was naarstig op zoek naar zout. Nederland was in oorlog met Spanje en kon geen zout meer halen uit Portugal. Na de verovering van Curaçao gebruikte de WIC Curaçao zowel als handel- als slavendepot. De WIC paste de zogenaamde “Driehoekshandel” toe. Nederlandse schepen voeren met Europese producten van Amsterdam naar West Afrika. Deze producten werden in Afrika verkocht en daar kocht men Afrikaanse slaven. De slaven maakten onder verschrikkelijke omstandigheden de boottocht over de Atlantische Oceaan naar Curaçao. Van hieruit werden de slaven verkocht voor werk op plantages in Noord-Amerika en de andere eilanden in het Caribisch gebied. De verkoop van de slaven leverde geld op. Met dat geld werden bijvoorbeeld suiker, tabak of katoen gekocht om vanuit Curaçao naar Amsterdam te verschepen. Deze tijd stond in Nederland bekend onder de term “Gouden Eeuw”, een periode in de 17e eeuw waarin Nederland veel geld met handel verdiende. Met name met de handel in specerijen vanuit de kolonies in Nederlands-Indië (tegenwoordig Indonesië) en Nieuw Guinea. Hiermee werden onder meer mooie herenhuizen aan de Amsterdamse grachten gebouwd.

De WIC ging tweemaal failliet en werd in 1792 opgeheven en daarmee kwam Curaçao als kolonie onder het bestuur van de Nederlandse Staat. Met ingang van 1 juli 1863 werd de slavernij in de Nederlandse kolonies afgeschaft. Het Koninkrijk der Nederlanden ontstond in 1813 na de terugkeer van Willem I als Koning. Daarvoor is Nederland lang een republiek geweest, maar ook deel van het keizerrijk Frankrijk.

Curaçao, waar de vertegenwoordiger van het Nederlandse bestuur - de Gouverneur-Generaal - zetelde, was de hoofdzetel van het koloniaal bestuur van de 6 Nederlandse eilanden in het Caribisch gebied: Curaçao, Aruba, Bonaire, St. Maarten, Saba en St. Eustatius. In 1948 werd de benaming Nederlandse Antillen voor de 6 eilanden in gebruik genomen. In Suriname zetelde ook een Gouverneur-Generaal voor dat gebied.

Door de vestiging van de olieraffinaderij in de eerste helft van de 20ste eeuw kwamen er meer bedrijven op Curaçao. De bevolking groeide hierdoor en de welvaart nam toe, waardoor mensen ook meer konden kopen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog, 1939-1945, konden de raffinaderijen op Curaçao en Aruba de Geallieerde landen wereldwijd

e Kaiketonan tabata traha komo katibu den agrikultura. E periodo aki a dura te 1634 ora e Hulandesnan bou di mando di Johan van Walbeeck, a konkistá Kòrsou for di e Spañónan.

Kòrsou, un kolonia Hulandes 1634-1954

Ekompania West Indische Compagnie (WIC), un kompania komersial Hulandes, tabata buska salu hopi urgente. Hulanda tabata den guera ku Spaña i e no por a kumpra salu na Portugal mas. Den e tempu ei salu tabata hopi importante pa preservá kuminda. Despues di a konkistá Kòrsou, WIC a usa Kòrsou komo un depósito pa komersio i katibu. Nan a apliká e asina yamá ‘Komersio Triángulo’ (Driehoekshandel). Ku produkto Oropeo barkunan Hulandes tabata nabegá for di Amsterdam pa Afrika Oksidental. Nan tabata bende e produktonan aki na Afrika i kumpra Afrikano sklabisá, kende bou di kondishonnan horroso tabata krusa Oséano Atlántiko pa bin Kòrsou. For di Kòrsou tabata bende e katibunan pa traha riba planta-shinan den Nortamérika i otro islanan den Karibe. E benta di katibu tabata produsí sèn ku kua por a kumpra por ehèmpel suku, tabako òf katuna i tabata transportá e produktonan for di Kòrsou pa Amsterdam. E tempu aki tabata konosí na Hulanda komo e asina yama ‘Siglo di Oro’ (Gouden Eeuw). Esaki tabata un periodo den siglo dieshete den kua Hulanda tabata gana hopi sèn ku negoshi. Partikularmente negoshi di speserei for di e kolonianan den Nederlands-Indië (aktualmente Indonesia) i Nieuw Guinea. Ku e ganashi aki nan a konstruí entre otro kasnan bunita kantu di e kanalnan di Amsterdam.

Dos biaha WIC a bati bankarota i nan a eliminá e kompania na aña 1792. Di e forma aki Kòrsou a bira un kolonia bou di mando di estado Hulandes. For di 1 di yüli 1863 a abolí sklabilitut den e kolonianan Hulandes. Reino Hulandes a originá na aña 1813 despues ku Willem I a bolbe bira Rei. Promé ku esei, pa un tempu largu, Hulanda tabata un repùblika i tambe parti di e imperio Franses.

Kòrsou, kaminda e representante di gobièrnu Hulandes, e Gobernador-General, tabata tin su sede, tabata e sede prinsipal di e gobernashon kolonial di e 6 islanan Hulandes den Karibe: Kòrsou, Aruba, Bonaire, St. Maarten, Saba i St. Eustatius. Na 1948 a introdusí e nòmber Antia Hulandes pa e 6 islanan. Sürnam tambe tabata tin un Gobernador-General.

Pa motibu di e establesementu di e refinaria petrolero den promé parti di siglo binti mas negoshi a bini Kòrsou. Konsekuentemente e poblashon a krese i prosperidat a oumentá di moda ku e hendenan por a kumpra mas tantu tambe. Durante Di Dos Guera Mundial, 1939-1945, e refinaria na Kòrsou i Aruba por a suministrá e Paisnan Aliado

voorzien van diverse olieproducten. De bevolking van Curaçao was in staat om geld en goederen in te zamelen om op te sturen naar de toen in nood levende Nederlanders. Vooral gedurende de Hongerwinter van 1944 was de situatie in Nederland nijpend.

Tijdens de oorlog begonnen landen afspraken te maken om in de na oorlogse periode wereldwijd alle kolonies af te schaffen. De Verenigde Naties speelden hier een belangrijke rol.

Zo beloofde Koningin Wilhelmina, in een bekende radio-uitzending van 7 december 1942 om na de oorlog een nieuwe relatie aan te gaan met de gebieden die een koloniale band hadden met Nederland. Uit die bekende toespraak komt de spreuk vermeldt op het Monument voor het Statuut te Salinja: “... *steunkracht, doch met de wil elkander bij te staan*”. In deze toespraak werd de basis gelegd, zodat de Curaçaoënaar “baas in eigen huis” werd en dus alle inwoners van Curaçao gelijke rechten kregen. Dit wordt ook wel genoemd “emancipatie” van het Curaçaoese volk.

Asina Reina Wilhelmina, den un transmishon na radio dia 7 di desèmber 1942, a primintí pa introdusí un relashon nobo ku e teritorionan ku tin un laso kolonial ku Hulanda. For di e diskurso konosí aki a originá e frase riba e Monumento di Statüt na Saliña, ku ta bisa: “... *steunend op eigen kracht, doch met de wil elkander bij te staan* (“... *riba forza propio, sinembargo ku e boluntat pa yuda otro*”). E diskurso aki a pone e base pa Kòrsou por a bira ‘bas den su propio kas’ i tur habitante di Kòrsou a haña derechinan igual. Nos por papia aki tambe di ‘emansipashon’ di e pueblo di Kòrsou.

De bevolking kreeg meer invloed op het bestuur van het eigen eiland. Als voorloper op de nieuwe verhouding tussen Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen werden in 1948 nieuwe Staatsregelingen voor Suriname en de Nederlandse Antillen goedgekeurd. Ook de Interimregeling van 1950 was van groot belang voor Curaçao. Daarin werd de band tussen de zes eilanden van de Nederlandse Antillen geregeld. Uiteindelijk komt het zelfbeschikkingsrecht toe aan elk eiland apart. Het zelfbeschikkingsrecht houdt in dat de inwoners van een eiland zelf mogen beslissen over de soort staatsinrichting die zij wensen.

Op 15 december 1954 wordt het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden ondertekend door Hare Majesteit Koningin Juliana en mede ondertekend door de Minister-President van Nederland (Drees) en de Minister van Overzeese Rijksdelen (Kernkamp), in tegenwoordigheid van de Minister-President van Suriname (Currie) en de Minister-President van de Nederlandse Antillen, de heer Efraïm Jonckheer.

Op 29 december 1954 werd de ondertekening van het Statuut plechtig afgekondigd door voorlezing daarvan in een bijzondere vergadering van de Staten van de Nederlandse Antillen om 12 uur in de voormiddag.

ku diferente produkto di petroli rònt mundu. Pueblo di Kòrsou hasta por a kolektá sèn i produkto pa manda pa e Hulandesnan ku tabata biba den nesesidat e tempu ei. Speshalmente durante di e periodo ku hopi hende a sufrí hamber den wenter na aña 1944 e situashon na Hulanda tabata pésimo.

Durante di guera mundial paisnan a hasi diferente palabrashon pa abolí tur kolonia rònt mundu despues di e periodo di guera. Nashonnan Uní a hunga un papel importante den esaki.

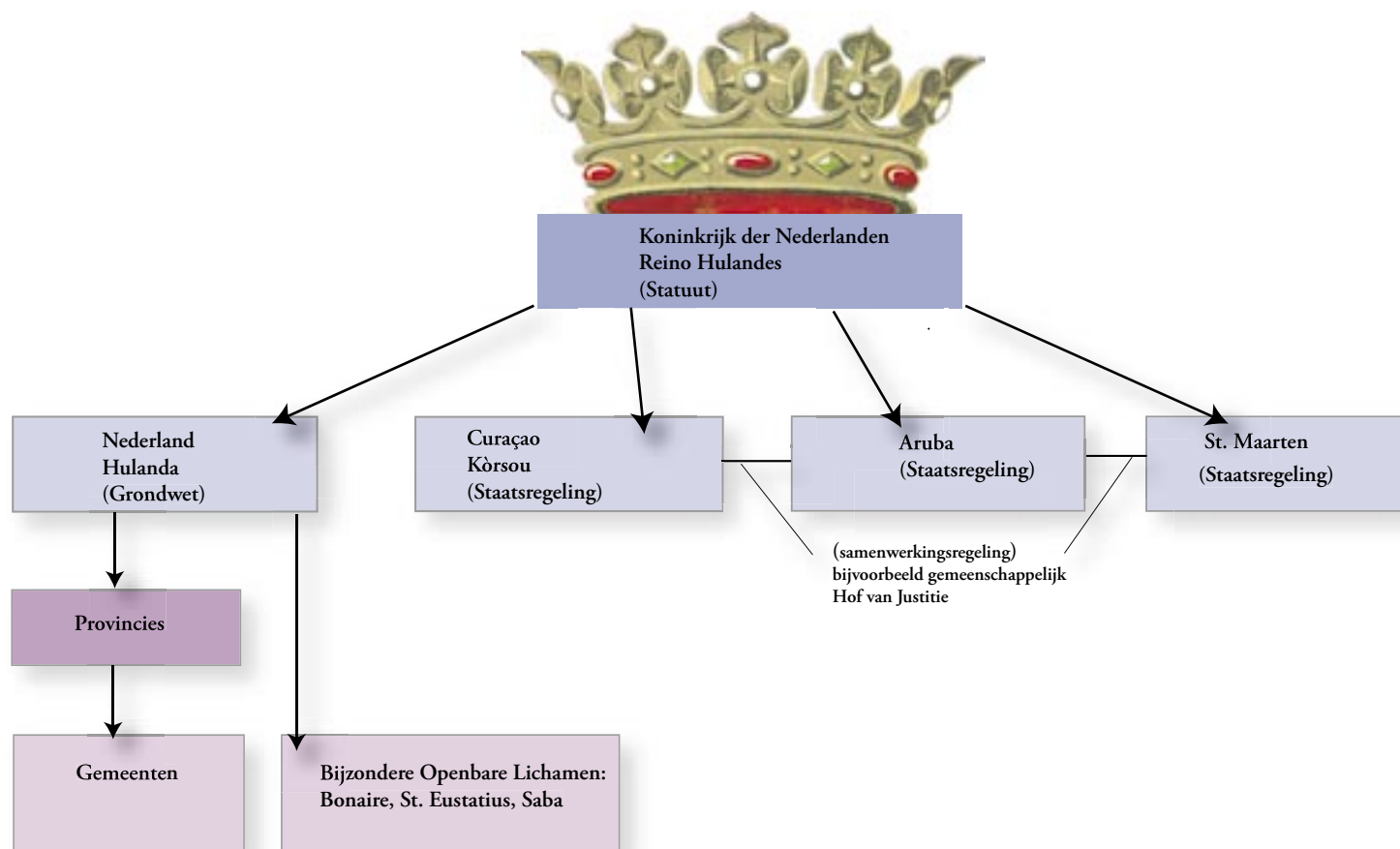
E pueblo a haña mas influencia riba e gobernashon di su propio isla. Komo un introdukshon di e relashon nobo entre Hulanda, Sürnam i Antia Hulandes, e areglonan di estado nobo pa Sürnam i Antia Hulandes na 1948 a haña aprobashon. E regla interino di 1950 tambe tabata hopi importante pa Kòrsou. Den e lei aki a regla e laso entre e seis islanan di Antia Hulandes. Finalmente kada isla a haña derecho di outodeterminashon. Derecho di outodeterminashon ta enserá ku e habitantenan di un isla por disidí pa nan mes ki sorto di organisashon polítiko nan ke.

Dia 15 di desèmber 1954 Su Mahestat Reina Juliana huntu ku Promé Minister di Hulanda (Drees) i Minister di Teritorionan di Reino (Kernkamp) a firma e Statüt, den presensia di Promé Minister di Sürnam (Currie) i Promé Minister di Antia Hulandes, señor Efraïm Jonckheer.

Dia 29 di desèmber 1954 Parlamentu di Antia Hulandes a proklamá e firmamentu di e Statüt den un reunion solèm 12’or di mèrdia.

Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden *Statüt pa Reino Hulandes*

Doel en uitgangspunten van het Statuut:

Op 15 december 2014 is het zestig jaar geleden dat het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden door Koningin Juliana ondertekend werd. Door het Statuut werd in 1954 de koloniale relatie tussen Nederland en haar koloniën in het Caribisch gebied, de Nederlandse Antillen en Suriname, beëindigd. Een nieuwe rechtsorde (band) werd aanvaard, waarin Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen als gelijkwaardige partners in het Koninkrijk, verantwoordelijk werden voor het regelen van hun eigen zaken. Daarnaast hadden ze besloten elkaar te steunen.

Voor de vroegere kolonies gold dat zij door het Statuut autonomie hadden gekregen. Autonomie betekent dat de vroegere kolonies nu hun eigen land kunnen besturen en hun

Meta i prinsipianan di Statüt:

Di 15 di desèmber 2014 ta nèr sesenta aña pasá ku Reina Juliana a firma Statüt di Reino Hulandes. A base di e Statüt, e relashon kolonial entre Hulanda i su kolonianan den Karibe, ku tabata Antia Hulandes i Sürnam, a terminá. Nan a aseptá un órden hurídiko (laso) nobo den kua Hulanda, Sürnam i Antia Hulandes komo partnernan igual den Reino a bira responsabel pa regla nan mes asuntunan. Banda di esei nan a disidí pa yuda otro.

Pa medio di Statüt e kolonianan di ántes a haña outonomia. Outonomia ke men ku e kolonianan awor por goberná nan mes pais i regla nan mes asuntunan. Outonomia no ta nifiká independensia. Ta Reino Hulandes tin lasonan ku otro paisnan den mundu òf por ehèmpel por yuda tuma desishon den

eigen belangen (zaken) kunnen regelen. Autonomie betekent niet onafhankelijkheid. Het is het Koninkrijk der Nederlanden dat banden heeft met andere landen in de wereld of bijvoorbeeld mee kan besluiten in de vergaderingen van de Verenigde Naties.

Hoogste wet van het Koninkrijk

Het Statuut is van hogere orde dan de Grondwet van Nederland en de Staatsregelingen van Aruba, Curaçao of Sint Maarten. Dit betekent dat de wetten van Nederland of de landsverordeningen van Aruba, Curaçao of Sint Maarten niet in strijd mogen zijn met het Statuut.

In het Statuut staat dat de landen zelfstandig hun eigen aangelegenheden uitvoeren en samen de Koninkrijksaangelegenheden (gemeenschappelijke taken) verzorgen. Daarnaast geeft het regels voor onderlinge samenwerking, bijstand, overleg en staatsinrichting van de landen (hoe de landen worden bestuurd).

De landen zorgen elk voor goed bestuur en het vervullen van de basisrechten van de mensen, bijvoorbeeld het recht dat iedereen in gelijke gevallen hetzelfde wordt behandeld. De staatsinrichting van Curaçao is neergelegd in de Staatsregeling van Curaçao. De Staatsregeling van Curaçao regelt dat er een regering is en een parlement, genoemd: de Staten. De regering bestaat uit de Gouverneur en de ministers. In de Staatsregeling is ook neergelegd welke rechten en plichten elke burger heeft. Je hebt bijvoorbeeld het recht om een eigen mening te hebben en te gaan demonstreren op straat, maar je hebt ook de plicht om je aan de wet te houden en van de straat af te gaan als de politie dat zegt.

In het Statuut zijn er ook regels opgenomen om er zeker van te zijn dat er goed bestuur wordt gevoerd. Een belangrijke daarvan is artikel 43. Dit artikel regelt dat “elk der landen zorg draagt voor de verwezenlijking van de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, de rechtszekerheid en de deugdelijkheid van het bestuur”. Het waarborgen van deze rechten, vrijheden, rechtszekerheid en deugdelijkheid van bestuur is een aangelegenheid van het Koninkrijk.

Lands- en Koninkrijksaangelegenheden

Landsaangelegenheden zijn de zaken die elk land zelf kan rege-

reunionnan di Nashonnan Uní.

Lei di Reino mas haltu

Statüt ta den un orden mas haltu ku e Konstitushon di Hulanda i e Areglo di Estado di Aruba, Kòrsou òf Sint Maarten. Esaki ta nifiká ku e leinan di Hulanda òf e leinan (*landsverordening*) di Aruba, Kòrsou òf Sint Maarten no por violá Statüt.

Den Statüt tin pará ku e paisnan kada un na un forma independiente ta atendé su mes asuntunan i huntu ta sòru pa asuntunan di Reino (tareanan komun). Ademas di esei, Statüt ta stipulá reglanan pa koperashon mutuo, asistencia, konsulta i e organisashon polítiko di e paisnan (kon mester goberná e paisnan).

Kada pais ta sòru pa bon gobernashon i implementashon di derechi básiko di hende, por ehèmpel e derechi di kua ta trata tur hende igual den kasonan igual. E gobernashon polítiko di Kòrsou ta stipulá den su Areglo di Estado. E Areglo di Estado ta stipulá ku Kòrsou mester tin un gobièrnu i un parlamento, ku ta Staten. Gobièrnu ta ser formá di e Gobernador i e ministernan. E Areglo di Estado ta stipulá e derechinan i obligashonnan di kada suidadano tambe. Por ehèmpel, bo tin derechi di tin bo mes opinion i pa manifestá riba kaya, pero bo tin e obligashon tambe pa tene bo mes na lei i bandoná kaya riba òrdu di polis.

Den e Statüt tin regla tambe pa sigurá bon gobernashon. Un artíkulo importante, artíkulo 43, ta stipulá ku kada un di e paisnan den Reino tin e obligashon di perkura pa protehe derechonan humano i seguridat huridiko di nan habitantenan. Alabes nan mester perkura pa bon gobernashon den e pais. Reino tin komo tarea pa garantisá e balornan ei.

Asuntu di Pais i Reino

Asuntunan di pais ta asuntunan ku kada pais por regla riba su mes, manera traha lei, disidí kon usa sèn di e pais, tene elekshon, skohe parlamento i forma gobièrnu.

E Statüt ta inkluí un kantidat limitá di tareanan riba kua kada pais riba su mes no tin outoridat di desishon. Esakinan ta tareanan komun, e asina yamá asuntunan di Reino.

Ehèmpelman ta mantenshon di e independensia i defensa

len zoals wetten of landsverordeningen maken, zelf besluiten hoe het geld van het land wordt gebruikt, zelf verkiezingen houden en een eigen parlement kiezen en regering vormen. In het Statuut is een beperkt aantal onderwerpen opgenomen, waarover de afzonderlijke landen geen zeggenschap hebben. Dit zijn de gemeenschappelijke taken, de zogenaamde Koninkrijksaangelegenheden. Voorbeelden hiervan zijn de handhaving van de onafhankelijkheid en de verdediging van het Koninkrijk (defensie), buitenlandse betrekkingen en het Nederlandschap (nationaliteit). Het Statuut regelt hoe besluiten over de Koninkrijksaangelegenheden worden genomen.

Allemaal Nederlanders

In 1892 verkregen alle vrije inwoners van de kolonie Curaçao het volwaardig Nederlandschap. In artikel 3 van het Statuut wordt onderstreept dat voor alle delen van het Koninkrijk de gezamenlijke en enige nationaliteit het Nederlandschap is. Dit betekent dat alle Nederlanders dezelfde rechten hebben. Het maakt dan ook niet uit in welk deel van het Koninkrijk iemand de nationaliteit heeft verkregen. De Rijkswet op het Nederlandschap regelt hoe de nationaliteit wordt verkregen. In het kort gezegd wordt het Nederlandschap verkregen door de geboorte als kind van Nederlanders of door toekenning door de Koning op verzoek van een persoon die vijf jaar of langer in het Koninkrijk woont. De nationaliteit wordt dus niet verkregen door de plaats in het Koninkrijk waar iemand is geboren.

De organen van het Koninkrijk

Net als Curaçao een Raad van Ministers heeft zo heeft het Koninkrijk ook een Raad van Ministers. De Raad van Ministers is een vergadering van alle ministers samen. De Raad van Ministers van het Koninkrijk, bestaat uit de ministers van Nederland aangevuld met één gevolmachtigde minister voor Curaçao, één voor Aruba en één voor Sint Maarten. De gevolmachtigde minister vertelt in de vergadering van de Raad van Ministers van het Koninkrijk wat Curaçao over een bepaalde zaak vindt.

De Raad van State van het Koninkrijk bestaat uit de Raad van State van Nederland aangevuld met één lid voor Curaçao, één lid voor Aruba en één lid voor Sint Maarten. De Raad van State van het Koninkrijk geeft advies over wetten die de Raad

di Reino, relashonnan ku eksterior i nashonalidat Hulandes. E Statüt ta regla kon mester tuma desishon tokante di asuntunan di Reino.

Nos tur tin nashonalidat Hulandes

Na aña 1892 tur habitante liber den kolonia Kòrsou a haña nashonalidat Hulandes. Artíkulo 3 di Statüt ta enfatisá ku e úniko nashonalidat pa henter parti di Reino ta Hulandes. Esei ta nifiká ku tur Hulandes tin mesun derechinan. E no ta importá for di kua parti di Reino un persona a haña e nashonalidat. E lei di Reino riba nashonalidat Hulandes ta regla kon ta optené e nashonalidat. Un persona ta haña nashonalidat Hulandes si e la nasé komo yu di Hulandesnan òf ora Rei honra su petishon despues ku e la biba sinku aña òf mas den Reino. Pues e persona no ta haña e nashonalidat dor di e lugá kaminda e la nase den Reino.

E órganonan di Reino

Meskos ku Kòrsou tin un Konseho di Minister, Reino tambe tin un Konseho di Minister. Konseho di Minister ta un reunion di tur minister huntu. Konseho di Minister di Reino ta konsistí di e ministernan di Hulanda, un minister plenipotensiaro pa Kòrsou, un pa Aruba i un pa Sint Maarten. E minister plenipotensiaro ta relatá den un reunion di Konseho di Minister di Reino kon Kòrsou ta pensa di un asunto partikular.

‘Raad van State’ di Reino ta konsistí di ‘Raad van State’ di Hulanda, un miembro pa representá Kòrsou, un miembro pa Aruba i un miembro pa Sint Maarten. ‘Raad van State’ di Reino ta duna konseho tokante di leinan ku Konseho di Minister di Reino ke manda parlamento pa aprobashon. Un lei asina yama lei di Reino. Ehèmpelnan di leinan di Reino ta ‘Rijkswet op Nederlandschap’ (lei ku ta regla pa un persona haña nashonalidat Hulandes) i ‘Paspoortwet’ (lei ku ta indiká tur rekerimentu pa yega na un pasport).

Reino no tin un parlamento. Parlamento di Hulanda ta disidí tokante di leinan ku ta konta pa Reino. Parlamento di Kòrsou, Aruba i Sint Maarten por manda miembronan Hulanda pa partisipá den debate i hasi proposishon den e reunion pero finalmente no por vota si. Mayoria biaha ta manda e opinio di Parlamento di Kòrsou den un relato pa Parlamento Hulandes.

van Ministers naar het parlement wil sturen voor goedkeuring. Zo een wet wordt een rijkswet genoemd. Voorbeelden van rijkswetten zijn de Rijkswet op het Nederlandschap en de Paspoortwet.

Er is geen parlement van het Koninkrijk. Het parlement van Nederland beslist over de wetten die voor het Koninkrijk gaan gelden. De parlementen van Curaçao, Aruba en Sint Maarten kunnen leden naar Nederland sturen om mee te doen aan de vergadering en zo mee te beslissen. Meestal wordt de mening van de Curaçaose Staten per brief aan het Nederlandse parlement gestuurd.

Het staatshoofd de Koning

De landen van het Koninkrijk hebben één staatshoofd: de Koning. Op 30 april 2013 is kroonprins Willem-Alexander tot Koning ingehuldigd. Hij volgde zijn moeder Koningin Beatrix op. Zij is nu prinses. De echtgenote van Koning Willem-Alexander is Koningin Máxima.

In artikel 1 van het Statuut staat dat de Kroon van het Koninkrijk wordt gedragen door de erfgenamen van Koningin Juliana. Zij was immers Koningin toen het Statuut werd getekend. Prinses Amalia, de oudste dochter van Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima is nu Kroonprinses.

Omdat de Koning in Nederland woont, wordt hij zowel op Curaçao als op Aruba en Sint Maarten vertegenwoordigd door een Gouverneur. De Gouverneur van Curaçao is sinds 4 november 2013 mevrouw Lucille George-Wout. De Gouverneur wordt voor zes jaar benoemd.

In artikel 2 van het Statuut is opgenomen dat het bestuur van het Koninkrijk en van elk der landen door de Koning wordt gevoerd. Maar in artikel 2 is ook geregeld dat de Koning onschendbaar is en dat de ministers verantwoordelijk zijn. Dit betekent dat de ministers van de landen de beslissingen nemen en verantwoording afleggen aan het parlement van hun land. Dit is voor Curaçao geregeld in artikel 28 van de Staatsregeling van Curaçao. Dit artikel sluit aan op artikel 2 van het Statuut.

De Koning ondertekent de wetten en de besluiten voor Ne-

E Rei, hefe di estado

E paisnan den Reino tin un hefe di estado: e Rei. Dia 30 di aprel 2013 prinsipe ereder Willem-Alexander a bira Rei. E la sigui su mama Reina Beatrix, ku awor ta prinsesa. Reina Máxima ta kasá di Rei Willem-Alexander. Artíkulo 1 di Statüt ta stipulá ku e erederonan di Reina Juliana ta karga e korona di Reino. E tabata reina ora a firma e Statüt. Prinsesa Amalia, e yu muhé mayó di Rei Willem-Alexander i Reina Máxima, ta prinsesa erederu aktualmente.

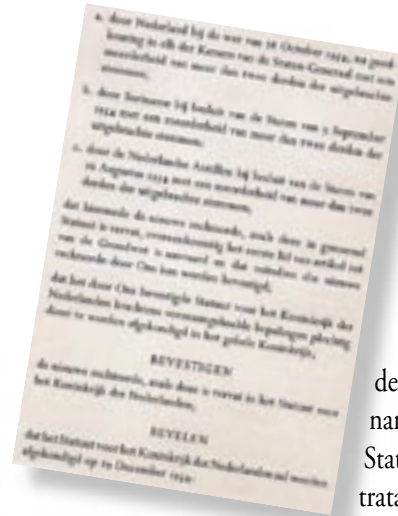
Pasobra Rei ta biba na Hulanda, un gobernador ta represent'è tantu na Kòrsou, komo na Aruba i Sint Maarten. For di 4 di novèmber 2013 sra. Lucille George-Wout ta Gobernador di Kòrsou. Ta nombra e gobernador pa un periodo di seis aña.

Artíkulo 2 di Statüt ta stipulá ku e Rei ta eherse gobernashon tantu riba nivel di Reino komo di kada un di e paisnan den Reino. Pero artíkulo 2 ta stipulá tambe ku e Rei ta gosa di imunidat (onschendbaar) i ku ta e ministernan ta responsabel. Esei ta nifiká ku un minister di un pais ta tuma desishon i ta duna kuenta i rason na e parlamento di su pais. Pa Kòrsou esaki ta reglá den artíkulo 28 di e Areglo di Estado di Kòrsou. E artíkulo aki ta basá riba artíkulo 2 di Statüt.

Rei ta firma e leinan i e dekretonan pa Hulanda. Na Kòrsou Gobernador, ku ta representá e Rei, ta firma leinan ku Parlamento aprobá i dekretonan di gobièrnu.

E leinan òf e dekretonan semper ta haña un asina yamá '*ministerieel contraseign*'. Esaki ta e firma di e minister òf ministernan ku ta konektá ku e tópiko di e lei. E firma ta indiká kua minister ta responsabel pa e lei òf dekreto ei. Den e kaso aki Parlamento ta hasi pregunta na e minister.

Ora Gobernador firma un lei e ta hasi'e den su kalidat komo órgano di pais. Gobernador ta sòru tambe pa ningun lei òf

derland. In Curaçao ondertekent de Gouverneur – als vertegenwoordiger van de Koning - de landsverordeningen die door het parlement zijn goedgekeurd en de besluiten van de regering.

De wetten, landsverordeningen of de besluiten krijgen ook altijd een *ministerieel contraseign*. Dit is de handtekening van de minister of ministers die over het onderwerp van de wet of landsverordening gaan. Daaruit blijkt wie de verantwoordelijke minister voor die wet, landsverordening of dat besluit is. Het parlement zal dan vragen stellen aan de minister.

Wanneer de Gouverneur een landsverordening ondertekent dan treedt hij op als orgaan van het land ('landsorgaan').

De Gouverneur waakt er ook voor dat er geen landsverordeningen of besluiten in strijd met hogere regelingen worden gemaakt. Een hogere regeling is bijvoorbeeld het Statuut of een verdrag. Een verdrag is een officiële overeenkomst tussen landen / staten. In deze rol treedt de Gouverneur op als orgaan van het Koninkrijk ("Koninkrijksorgaan").

Wijzigingen van het Statuut

Ten tijde van de afkondiging van het Statuut in de Nederlandse Antillen op 29 december 1954 gold het Statuut voor drie landen: Nederland, Nederlandse Antillen (inclusief Aruba) en Suriname. Nederlands-Indië en Nieuw Guinea waren reeds in 1949 onafhankelijk geworden.

Suriname werd in 1975 onafhankelijk en verliet daarmee het Koninkrijk.

Vanaf 1986 gold het Statuut opnieuw voor drie landen, omdat Aruba zich losmaakte uit de Nederlandse Antillen. Aruba verkreeg de status aparte. Hierdoor nam Aruba een gelijkwaardige plaats in naast Nederland en de Nederlandse Antillen van Vijf (Curaçao, Bonaire, Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius). De staatkundige relatie tussen deze drie delen van het Koninkrijk werd geregeld in het gewijzigde Statuut. Daar stond oorspronkelijk ook in dat Aruba met ingang van 1 januari 1996 onafhankelijk zou worden. Deze bepaling is echter in 1994 geschrapt, nadat Aruba had beslo-

dekreto violá areglo-nan mas haltu, manera Statüt òf un tratado. Un tratado ta un kombinio

entre paisnan / estadonan. Den e ròl aki, Gobernador ta funshoná komo órgano di Reino.

Kambio den Statüt

Dia ku a introdusí Statüt di Reino Hulandes riba 29 di desèmber 1954 e tabata konta pa tres pais: Hulanda, Antia Hulandes (Kòrsou, Boneiru, Saba, St. Maarten, St. Eustatius, ku Aruba), i Sürnam. Nederlands-Indië i Nieuw Guinea a bira independiente na 1949.

Na 1975 Sürnam a bira independiente, pues Sürnam a sali for di Reino.

For di 1986 e Statüt atrobe a bin konta pa tres pais pasobra Aruba a sali for di Antia Hulandes. E la haña su 'status aparte'. Dor di esei Aruba a haña un posishon igual banda di Hulanda i Antia Hulandes di Sinku (Kòrsou, Boneiru, Sint Maarten, Saba i Sint Eustatius). E Statüt adaptá ta regla e relashon polítiko entre e tres partinan aki di Reino. E Statüt a stipulá tambe ku for di 1 di yanüari 1996 Aruba lo a bira independiente. Pero a kita e klóusula aki na 1994 despues ku Aruba a disidí di keda komo país outónomo den Reino Hulandes.

Dia 10 di òktober 2010 a introdusí e kambionan di mas resien den struktura di Reino. Ku e cambio aki Antia Hulandes a stòp di eksistí. Kòrsou i Sint Maarten awor ta paisnan outónomo den Reino Hulandes banda di Hulanda i Aruba. Boneiru, Saba i Sint Eustatius a bira entidatnan públiko di Hulanda, ku ta komparabel ku munisipionan Hulandes (lesa skema p. 4).

ten de statutaire band te behouden.

Op 10 oktober 2010 is de meest recente wijziging van het Statuut ingegaan. Met die wijziging is het land de Nederlandse Antillen opgehouden te bestaan. De eilanden Curaçao en Sint Maarten zijn autonome landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden geworden, naast Nederland en Aruba. Bonaire, Saba en St. Eustatius zijn toen deel geworden van Nederland. Deze eilanden zijn sindsdien openbare lichamen van het land Nederland, vergelijkbaar met gemeenten. (zie schema p. 4).

Wie heeft het Statuut ontworpen en wat was de rol van M.F. da Costa Gomez hierin?

Het statuut is een ontwerp van Prof. Dr. W.J.A. (Willem) Kernkamp. In eerste instantie was dit ontwerp vooral opgesteld om de eeuwenlange historische band met de koloniën in een Unie te behouden. Nederland had daarbij vooral oog voor Nederlands-Indië (nu Indonesië). Kernkamp was Hoogleraar Staatsrecht in Utrecht, tevens hoogleraar Arabisch en Islam kenner. Hij was minister van Overzeese Rijksdelen in het derde kabinet Drees. (In de fotoreeks links boven deze pagina staat hij achter Willem Drees, die het Statuut in handen heeft). Toen de eerste “schets” van het Statuut door hem werd opgesteld telde Nederland ca. 9 miljoen inwoners, Indonesië ca. 70 miljoen, Suriname ca. 140.000 en Curaçao (Nederlandse Antillen) ca. 108.000 inwoners. Indonesië haakte spoedig af in de besprekingen voor de Unie en koos voor de weg van onafhankelijkheid. Het ontwerp werd toen uitsluitend met de Caribische landen onderhandeld. Voor Curaçao was dat vooral Mr. Dr. M.F. “dokter” da Costa Gomez.

“Dokter” werd sinds 1937 gekozen als Statenlid voor de Katholieke Volkspartij (K.V.P.) Op 21 maart 1942 werd hij bij Koninklijk Besluit benoemd als Antilliaanse afgevaardigde in de “Buitengewone Raad van Advies” gericht op herstructurering van het Koninkrijk, vanaf 1946 trad hij op als voorzitter van de commissies ter voorbereiding van het Statuut. Tijdens de Ronde Tafel Conferentie (R.T.C.) van januari 1948 werd voor het eerst van de naam “Statuut” gebruik gemaakt, en wel door M.F. da Costa Gomez. In het Statuut wordt gebruik gemaakt van de term “Nederlandschap”, en niet “nationaliteit”. Ook dat was een slimme en bewuste keuze van Da Costa Gomez. Hij wilde niet langer “onderdaan” zijn, maar gelijke rechten hebben. Nationaliteit gaf gelegenheid tot onderscheid. ‘Nederlandschap’ niet.

Ken a prepará e Statüt i kiko tabata e ròl di M.F. da Costa Gomez?

E Statüt a keda prepará dor di Prof. Dr. W.J.A. (Willem) Kernkamp. Na promé instansia e konsepto a keda formulá pa mantené e afliashon históriko di siglonan ku e kolonianan den un Union. Hulanda prinsipalmente tabatin na bista e India Hulandes (e aktual Indonesia).

Kernkamp tabata Profesor den derecho konstitushonal na Utrecht i tambe Profesor konosodó di Árabe i Islam. E tabata minister pa Partinan di Reino den e di tres Gabinete Drees. (Riba e seri di potrèt parti robes ariba di e página aki e ta pará patras di Willem Drees, ken tin e Statüt den su man). Na momentu ku el a traha riba e promé “konsepto” di e Statüt Hulanda tabatin alrededor di nuebe mion habitante, Indonesia alrededor di setenta mion, Sürnam alrededor di shentikuarenta mil i Kòrsou (Antia Hulandes) alrededor di shentiocho mil habitante. Indonesia a stòp tempran ku e kòmbersashonnan pa e Union i a skohe pa e kaminda di independensia. A sigui deliberá riba e konsepto e ora ei ku solamente e paisnan den Karibe. Pa Kòrsou esei tabata prinsipalmente Mr. Dr. M.F. “Doktor” da Costa Gomez.

“Doktor” a keda eligí for di 1937 komo Miembro di Staten pa Katholieke Volkspartij (K.V.P.). Dia 21 di mart 1942 el a keda nombrá pa Dekreto Real komo e representante den e “Kuerpo Ekstraordinario di Konseho”, dediká na restrukturashon di Reino, for di 1946 el a fungi komo presidente di e komishonnan ku a prepará Statüt. Durante di e Konferensha di Mesa Rondó (R.T.C.) di yanüari 1948 pa promé bes a hasi uso di e nòmber di “Statüt” i esaki netamente dor di M.F. da Costa Gomez. Den Statüt a usa e palabra “Nederlandschap” (Nashonalidat Hulandes) i no “Nationaliteit” (Nashonalidat). Esaki tambe tabata un eskoho sabi i konsiente di Da Costa Gomez. Nan no tabata ke di ta mas tempu “súpdito”, sino tin derechinan igual. Nashonalidat tabata duna oportunitad pa tin diferensha. “Nashonalidat Hulandes” no.

Om zelf te beantwoorden

1. Wat regelt het Statuut?
 - a. Het Statuut regelt de verhoudingen tussen de landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden.
 - b. Het Statuut regelt alleen de verhouding tussen Nederlandse Antillen en Nederland.
 - c. Het Statuut regelt de bevoegdheden binnen het Koninkrijk.
 - d. Het Statuut regelt de onafhankelijkheid van de landen binnen het Koninkrijk.

2. In welk jaar werd het eerste Statuut ondertekend?
 - a. 1975
 - b. 1954
 - c. 1986
 - d. 2010

3. Wat is de huidige relatie tussen het Land Curaçao en Nederland
 - a. Het land Curaçao is nog steeds een kolonie van Nederland.
 - b. Het Land Curaçao is provincie van Nederland.
 - c. Het Land Curaçao heeft een vrijwillige associatie met Nederland.
 - d. Het Land Curaçao is onafhankelijk van Nederland.

4. Uit welke vier landen bestaat het Koninkrijk sinds 10 oktober 2010?
 - a. Nederland, Suriname, Nederlandse Antillen en Aruba.
 - b. Nederland, Indonesië, Suriname en Nederlandse Antillen.
 - c. Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten.
 - d. Nederland, Nederlandse Antillen, Aruba en Suriname.

5. Sinds de ondertekening van het Statuut door Koningin Juliana is het Statuut drie keer gewijzigd. Welke waren deze wijzigingen?
 - a. 1969: als gevolg van 30 mei 1969, 1975: onafhankelijkheid van Suriname en 1986: status aparte van Aruba.
 - b. 1975: onafhankelijkheid van Suriname, 1986: status aparte van Aruba en 2010: uiteenvallen van de Nederlandse Antillen.
 - c. 1975: status aparte van Aruba, 1986: onafhankelijkheid van Suriname en 2010: onafhankelijkheid van de Nederlandse Antillen.
 - d. 1969: status aparte van Curaçao, 1975: onafhankelijkheid van Suriname en 1986: status aparte van Aruba.

6. Vanaf 10-10-2010 is Curaçao een autonoom land binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Wat houdt deze autonomie in? Deze autonomie houdt in dat Curaçao
 - a. zelfstandig voor haar eigen belangen kan zorgen.
 - b. zelfstandig haar buitenlands beleid kan bepalen.
 - c. zelfstandig voor haar verdediging kan zorgen.
 - d. in samenwerking met Nederland haar eigen belangen regelt.

7. Wat houdt het woord koninkrijksaangelegenheden in?
 - a. de taken van elk land van het koninkrijk
 - b. de taken van Nederland
 - c. de taken van alle 4 de landen van het koninkrijk samen
 - d. de taken van Curaçao

8. Koninkrijksaangelegenheden zijn o.a.
 - a. defensie, buitenlandse betrekkingen en Nederlandschap.
 - b. defensie, buitenlandse betrekkingen en belastingheffing.
 - c. buitenlandse betrekkingen, Nederlandschap en rechtspraak
 - d. Nederlandschap, belastingheffing en defensie.

9. Wie zorgt voor de koninkrijksaangelegenheden?
 - a. elk land afzonderlijk
 - b. Nederland
 - c. het Koninkrijk der Nederlanden
 - d. Nederland en Curaçao

10. Wat is de positie van de eilanden, Bonaire, Sint Eustatius en Saba sinds 10-10-2010?
 - a. Zij vormen samen één bestuursgebied.
 - b. Zij zijn bijzondere openbare lichamen van Nederland.
 - c. Zij zijn Eilandgebieden gebleven.
 - d. Zij zijn ook zelfstandige landen geworden.

11. Zet onder de fotoreeks boven aan pagina 10 en 11 een letter a, b, c, d bij de volgende foto's: (zie ook www.nationaalarchief.cw/collectie/virtual-expos)
 - a. Radiorede Koningin Wilhelmina 1942.
 - b. Ondertekening Statuut Koningin Juliana, 1954.
 - c. Minister-president Jonckheer van de Nederlandse Antillen neemt het Statuut mee naar Curaçao, 1954.
 - d. M.F. "Doktoor" da Costa Gomez.

Pa bo mes kontestá

1. **Kiko e Statüt ta regla?**
 - a. Statüt ta regla e relashonnan entre e paisnan den Reino Hulandes
 - b. Statüt ta regla solamente e relashon entre Antia Hulandes i Hulanda
 - c. Statüt ta regla e podernan den Reino
 - d. Statüt ta regla independensia di e paisnan den Reino
2. **Den kua aña a firma e promé Statüt?**
 - a. 1975
 - b. 1954
 - c. 1986
 - d. 2010
3. **Kua ta e relashon aktual entre Pais Kòrsou i Hulanda?**
 - a. Pais Kòrsou ainda ta un kolonia di Hulanda
 - b. Pais Kòrsou ta un provinsia di Hulanda
 - c. Pais Kòrsou tin un asosiasion liber ku Hulanda
 - d. Pais Kòrsou ta independiente di Hulanda
4. **Di kua kuater pais Reino ta konsistí for di 10 di òktober 2010?**
 - a. Hulanda, Sürnam, Antia Hulandes i Aruba
 - b. Hulanda, Indonesia, Sürnam i Antia Hulandes
 - c. Hulanda, Aruba, Kòrsou i Sint Maarten
 - d. Hulanda, Antia Hulandes, Aruba i Sürnam
5. **For di e aña ku Reina Juliana a firma Statüt, e Statüt a kambia tres biaha. Kua tabata e kambionan aki?**
 - a. 1969: a konsekuensia di 30 mei 1969, 1975: independensia di Sürnam i 1986: status aparte di Aruba
 - b. 1975: independensia di Sürnam, 1986: status aparte di Aruba i 2010: desmantelashon di Antia Hulandes
 - c. 1975: status aparte di Aruba, 1986: independensia di Sürnam i 2010: independensia di Antia Hulandes
 - d. 1969: status aparte di Kòrsou, 1975: independensia di Sürnam i 1986: status aparte di Aruba
6. **For di 10-10-2010 Kòrsou ta pais outónimo den Reino Hulandes. Kiko e autonomia aki ta nifiká? E autonomia aki ta nifiká ku Kòrsou**
 - a. Por sòru pa su mes interesnan independientemente
 - b. Por stipulá su maneho di eksterior independientemente
 - c. Por sòru pa su mes defensa independientemente
 - d. Ta regla su mes interesnan den koperashon ku Hulanda
7. **Kiko e palabra asuntunan di Reino ta nifiká?**
 - a. E tareanan di kada pais den Reino
 - b. E tareanan di Hulanda
 - c. E tareanan di tur 4 paisnan den Reino
 - d. E tareanan di Kòrsou
8. **Asuntunan di Reino ta por ehèmpel**
 - a. Defensa, relashonnan eksterior i nashonalidat Hulandes
 - b. Defensa, relashonnan eksterior i kobramentu di impuesto
 - c. Relashonnan eksterior, nashonalidat Hulandes i hurisdikshon
 - d. Nashonalidat Hulandes, kobramentu di impuesto i defensa
9. **Ken ta sòru pa asuntunan di Reino?**
 - a. Kada pais individual
 - b. Hulanda
 - c. Reino Hulandes
 - d. Hulanda i Kòrsou
10. **Kua ta e posishon di e islanan Boneiru, Sint Eustatius i Saba for di 10-10-2010?**
 - a. Huntu nan ta forma un aria di gobernashon
 - b. Nan ta entidatnan públiko speshal di Hulanda
 - c. Nan a keda teritorionan insular
 - d. Nan tambe a bira paisnan independiente
11. **Pone bou di e serie di potretnan riba página 10 i 11 e lèternan a, b, c, d na e siguiente potretnan:**
(*wak tambe www.archivonashonal.cw/collectie/virtual-expos*)
 - a. Diskurso di Reina Wilhelmina na radio 1942
 - b. Firmamentu di e Statüt Reina Juliana, 1954
 - c. Promé minister E. Jonckheer di Antia Hulandes ta regresá Kòrsou ku e Statüt, 1954
 - d. M.F. "Doktoor" da Costa Gomez

Begrippenlijst / Lista di konsepto spliká

Autonomie

Is het bestuur over de eigen, interne aangelegenheden, bijvoorbeeld door middel van wetten.

Koninkrijk der Nederlanden

Het verbond en samenwerkingsverband tussen de vier landen Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Dit samenwerkingsverband is uit vrije wil aangegaan op voet van gelijkwaardigheid. De landen verzorgen de gemeenschappelijke belangen en verlenen wederkerig bijstand.

Koninkrijksaangelegenheden

Koninkrijksaangelegenheden zijn de gemeenschappelijke taken die niet door de afzonderlijke landen worden verzorgd maar door het Koninkrijk. Voorbeelden zijn defensie, buitenlandse betrekkingen en nationaliteit.

Gouverneur

Vertegenwoordiger van de koning als Hoofd van de regering van de landen in het Caribisch gebied en vertegenwoordiger van de koning als Hoofd van de Koninkrijksregering in de genoemde landen.

Grondwet

De belangrijkste wet van een land. Hierin is in grote lijnen aangegeven hoe de overheid eruit ziet. In de grondwet staan ook de rechten en plichten van zowel de overheid als de burgers.

Statuut

Grondwet van het Koninkrijk. Hierin is de verhouding tussen de Koninkrijkspartners geregeld. De gezamenlijke verantwoordelijkheden en eigen verantwoordelijkheden zijn in het Statuut opgenomen.

Koninkrijksregering

De regering van het Koninkrijk. Het bestaat uit de Nederlandse regering aangevuld door de gevolmachtigde ministers van Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Autonomia

Ora un pais òf un teritorio insular por regla su propio asuntunan interno por ehèmpel dor di traha su mes leinan.

Reino Hulandes

E union i relashon di koperashon entre e kuater paisnan Hulanda, Aruba, Kòrsou i Sint Maarten. E relashon di koperashon aki ta basa riba boluntad propio den un forma ekivalente. E paisnan ta perkurá pa nan interesnan komún i tambe riba un base outónomo ta perkura pa nan propio asuntunan.

Asuntunan di Reino

Asuntunan di Reino ta e tareanan komun ku no ta e paisnan individual ta ehikutá. Ta Reino ta ehikutá e tareanan komun. Ehèmpelnan ta defensa, relashonnan eksterior i nashonalidat.

Gobernador

Representante di Rei komo Kabes di gobièrnu di e paisnan den Karibe i representante di Rei komo Kabes di Gobièrnu di Reino den e paisnan menshoná.

Konstitushon

E lei mas importante di un pais. Den nos Konstitushon (Areglo di Estado) tin reglá entre otro kon Gobièrnu ta goberná nos pais. E konstitushon ta inklui tambe derechinan i obligashonnan tantu di gobièrnu komo di suidadano.

Statüt

Konstitushon di Reino. Aki den e relashon entre e partnernan den Reino ta reglá. E responsabilidat kolektivo i e responsabilidatnan propio ta fihá den e Statüt.

Gobièrnu di Reino

E gobièrnu di Reino Hulandes. E ta konsistí di gobièrnu Hulandes i e ministernan plenipotensiaro di Aruba, Kòrsou i Sint Maarten.

Literatuur / naslag / Literatura i konsulta

Braam, H.L.,
Castillo, O.,
Fränkel, W.,
Luiten, W.A.,
Reinders, A.,

Hoe ons land geregeerd wordt. Aruba, laatste druk
Nos Gobernashon. Antilliaanse Staatsinrichting in een politicologisch perspectief. Curaçao, 1992.
Staatsinrichting van de Nederlandse Antillen. Aruba.
Een inleiding tot het Antilliaanse Staatsrecht. Willemstad, 1983.
Politieke geschiedenis van de Nederlandse Antillen en Aruba, 1950-1993. Zutphen, 1993.

Websites:

<http://www.nationaalarchief.cw> Klik op virtuele expositie 60 jaar Statuut, 1954-2014

<http://www.archivonashonal.cw> Klik riba 'virtuele expositie 60 jaar Statuut, 1954-2014